

Biblioteka
Fajgiellońska
Ibrak's
Jw. Augy 19

טשענאָסטאָווער

פרייז 20 גראַשען
רעדאקציע פון פרייז 20 גראַשען
פרייז 20 גראַשען - 6 סעקונדען

פרייז 20 גראַשען
רעדאקציע פון פרייז 20 גראַשען
פרייז 20 גראַשען - 6 סעקונדען

Piątek 13 maja 1938

ליכט צינדען 7.07

פרייטאָג 13 מאָי י"ב אייר תרצ"ח

Z intencji zaślubin koleżanki
LUCYNY SZUMACHERÓWNY z JOSKIEM HAFTKA
życzą szczęśliwego współżycia
Saul Fridensohn, Heniek Ickowicz

Zarząd Tow. Żydowskich Szkół Średnich i Powszechnych
w Częstochowie
zawiađamia, że wpisy do szkoły powszechnej, gimnazjum i I kl. licealnej przyjmować będzie codziennie od 8 do 12 kancelaria w nowym gmachu szkolnym przy ul. Jasnogórskiej № 8-10.

בעקאנטמאכונג
אום אויסצומיידען חלול שנת ווי אויך בכדי נישט נכשול צו ווערען צו עפען ברויט, וואס איז געבאקען געווארען באיסור דורך חלול-שבת, מאַכט דער ראבינאט אויספערקואם די היגע יודישע בעפעלקערונג צו געדענקען פרייטאָג זיך פאַרצוברייטען ברויט אויף זונטאָג.
ביד"צ רפה.

Przedstawicielstwa na Warszawę
poszukuje zdolny, dobrze zaprowadzony agent w branży żelazno-metalowej i częściach rowerowych.
Zgłoszenia do redakcji sub „Odpowiedzialny.”

פאַרבעריי
און בעמישע וועשעריי
„BENETA“
פאַבריק און קאַנטאָר: ב. יאַסעלעוויטשאַ 11
פיליע 2 סע אלעז 16
מענער - קראָגענס ווערען ווייטער געוואַשען מיט דייערהאַפּטען שפּיגעל-גלאַנץ צום פרייז 10 גר.
ספעציאַליטעט:
1) אויפפרישען (סאַרבען) לעדערנע קורטקעס, 2) סאַרבען לויט מוסטערן, 3) דעטאַשירען (טרויסנעמען) פלעקען און האַשען אויס'ן אַרט, 4) כעמישערייגען און פּאַטאַנען קאַפּעלען, די אַרבייט ווערט אויסגעפיהרט אונטער דער לייטונג פון אַנאַליזע-לאָוענס פון דער כעמישער אינדוסטריע שולע אין וואַרשאַ מיט לאַנגיעהריגער פּראַקטיק

די סערוואַלעטונג פון דער טשענאָסטאָווער קאָאָפּעראַטיווער באַנק
מיט בערג. פּראָנאָט. מאַכט בעקאַנט, דאָס די
יעהרליכע אַלגעמיינע פּערזאָנלעכע פּאַרזאָלונג
קומט פאַר זונטאָג, ד. 15 מאי ד. י. 3 א ווייגער נאַכמיטאַג אין לאַקאַל פון הויזווירטען-פּעראַיין, אַלעז 6
שאַג - אָרדנונג: 1) ערשטונג, וואָהל פון א פּרעזידענט, 2) פּראָטאָקאָל פון דער פּרעזידענט פּערזאָלונג, 3) א. בעריכט און בילאָנס סאַרין יאָהר 1937, 4. אַרטיקלען אַסאָציאַטאָריעם, 5. צוטיילען דעם ריזע, 6) בעשטימען דעם בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1938, 7) בעשטימען די גרעניץ פון דער העכסטער פּערזאָל-מיטגליד, 8) בעשטימען און גרעניץ פון דער העכסטער פּערזאָל-סונג-סומע וועלכע די באַנק קאָן אויף זיך נעמען, 9) וואָהלען אויפ'ן אָרט פון די אַבטערנענדע: א. פּעראָלסטונג-מיטגליד 'ה' שמואל גאַלדשטיין און פּערטערעך 'ה' יעקב פּשוואַקאוויטש, ב. מיטגלידער פון אויפזיכט-ראַט: 'ה' פּעליקס שפּיראַ, ד"ר הוּפּאַליט גוילער, אַברהם עפּשטיין און פּערטערעך אַברהם גירענבערג, בעמעקונג: די אַבטערנענדע מיטגלידער קענען נאַכאַמאַל געוועהלט ווערען.

FARBIARNIA, i PRALNIA CHEMICZNA „KRYSTAŁ“
ul. Berka Joselewicza 2 i Warszawska 37.
מאַכט בעקאַנט, אַז איצט ווערט געוואַשען מיט א הערליכען שפּיגעל-גלאַנץ, וואָס איז נאָך ביי אַיצט אין טשענאָסטאָווער נישט געווען. כּוּר צו איבערצייגען וועגען דעם די קונדשאַפט האָבען מיר פּערפּיליגערט די פּרייזען:
אַ קאַלנער מיט א הערליכען גלאַנץ 10 גר.
אַ העמד - - - - 40
אויך ווערען פּערבליגערט געוואַרען די פּרייזען אויף כעמישע וואַשען און פאַרבען. פּלעקען ווערען אַרויסגעוואַשן אויפ'ן אָרט. ספּעציאַליטעט: פאַרבען לעדערנע קורטקעס

Zarząd Towarzystwa Żyd. Szkół Średnich i Powszechnych w Częstochowie
zaprasza swoich członków
na Zwyczajne Ogólne Zebranie
które odbędzie się w nowym gmachu szkolnym przy ul. Jasnogórskiej 8-10, w NIEDZIELĘ, dn. 22 maja r. o godz. 3 pp. a w razie braku kompletu o godz. 4 pp. bez względu na ilość przwybitych z następującym porządkiem obrad: 1) Zagajenie, 2) Wybór przewodniczącego Ogólnego Zebrania, 3) Sprawozdanie Zarządu za rok szkolny 936-37, 4) Budżet na rok szk. 1937-38, 5) Wybór 5-ciu członków Zarządu na miejsce ustępujących pp.: N. D. Berlinera, Karola Goldmana, lek.-dent. Marka Grūna, adw. Hassenfelda i dyr. St. Prusickiego, 6) Wybór Komisji Rewizyjnej, 7) Wolne wnioski.

SZKOŁA TAŃCÓW baletm. Kosteckiego
w lokalu własnym
ul. Waszyngtona № 6.
Zapisy na lekcje kompletowe i pojedyncze. codziennie od 10-21
אַכטונג: יקרקען שבת פּראַקטישע רעקעיע פאַר יודישער נעוועלשאַפּט.
אָנהייב 8 אָונער, ערשטקלאַסיגע מוויק.

ריאַרעם
אויסגעצייכענטע, אַלערליי געשמאַקען
צו בעקומען אין ניי - געעפּענטען לאַקאַל
„פּלוטאַס" 2 אַלעז 21 №

Oświadczenie.
Oświadczam niniejszym, że dn. 12 maja b. r. wystąpiłem z K. S „Admiry“ i nic wspólnego z powyższym klubem nie mam.
S. Rozental.

דער הירט און דעטייל-לאַגער פון
עמאַלירט געשיר
N. KURLAND i S-ka
NOWY RYNEK № 2
בעזיצט אַ גרויסען אויסוואַהל פון אַלערליי סאַרטען געשיר ווי אויך גאַראַנטירטע פּליי-ש מאַשינקעס, פּעלד און קינדער-בעטלעך. רעיעלע בעהאַנדלונג. ביליגע פּרייזען.

טיף געריהרט שטעהן מיר ביים קבר פון אונזער פריינד
וואווע ברום נ"ע
וועמען דער אונטערנאָמלעדיגער טויט האט פון זיינע טיי-ערסטע ארעקעגריסען. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך.
אשר מענדלעוויטש, יצחק הערשבערג, סענדר קאַן.
צויעב'ן פּרייהייטגען טויט פון מיין געשעפטס - פריינד
וואלה ברום נ"ע
דריקן אויך אויס דער פרוי און פאמיליע מיין טיעסטען מיטגעפיהל
אַרנאָלד שערצדוקי, פּראַשאַק
ערשטער צויעב'ן טויט פון אונזער פריינד
וואלה ברום נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער טיעסטען מיטגעפיהל און צער דער פרוי און פאמיליע דער פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
אליה קאַרן און פרוי, יודל רינג און פרוי
אינים גרויסען אומגליק פון דער פאמיליע ברום צויעב'ן טויט פון זייער ליעבען מאן און פאטער, אונזער שכן
וואלה ברום נ"ע
דריקען מיר אויס דעם טיעסטען מיטגעפיהל משה קאַניאַרסקי און פאמיליע חיים באָבאָרסקי און פאמיליע
גם אחזנו מביעים את צערנו הנדול
משה פּערצאָוויטש ורעית
צויעב'ן פּערצאָוויטש טויט פון אונזער פריינד, זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך.
דריקען מיר אויס דער פּערי'תומ'טע פרוי און פאמיליע אונזער טיעסטען מיטגעפיהל א. סאַזעלמאַן און פרוי

WORLD-RADIO
ŚWIAT W DOMU...
Jeśli radioodbiornik WP. charczy, zniekształca lub cicho odbiera, prosimy dzwonić pod 25-75, poczem niezwłocznie wydelegujemy do WP. naszego technika, który bezpłatnie zbada przyczyny złego działania odbiornika, sprawdzi lampy i określi stopień ich użycia.
WORLD-RADIO
Aleja 24 w podwórzcu.
Telefon 25-75.

טיף געריהרט שטעהן מיר ביים קבר פון אונזער פריינד
וואווע ברום נ"ע
וועמען דער אונטערנאָמלעדיגער טויט האט פון זיינע טיי-ערסטע ארעקעגריסען. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך. זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
אליה קאַרן און פרוי, יודל רינג און פרוי
אינים גרויסען אומגליק פון דער פאמיליע ברום צויעב'ן טויט פון זייער ליעבען מאן און פאטער, אונזער שכן
וואלה ברום נ"ע
דריקען מיר אויס דעם טיעסטען מיטגעפיהל משה קאַניאַרסקי און פאמיליע חיים באָבאָרסקי און פאמיליע
גם אחזנו מביעים את צערנו הנדול
משה פּערצאָוויטש ורעית
צויעב'ן פּערצאָוויטש טויט פון אונזער פריינד, זאָל ג' טרייסטען די פּערי'תומ'טע פרוי און קינדערליך.
דריקען מיר אויס דער פּערי'תומ'טע פרוי און פאמיליע אונזער טיעסטען מיטגעפיהל א. סאַזעלמאַן און פרוי

W nowym opakowaniu, przy obniżonej cenie!
1 Prosz. bud z kruszonką czekoladowa
2 Prosz. bud. kawowo - czekoladowy
3 Prosz. bud. „Mandella”
4 Legumina grysikowa
5 Legumina czekoladowa
Dr. Oetker

קאלאניעס פאר אַרמע יודישע קינדערלעך

יאהר-יהרליך, נעמט דער טאָז אַרױס פון די נאַסע פּײַכטע קעלערען הונדערטער אַרמע יודישע קינדער, וואו זײ דערפֿעסן נישט צו דער זעט און אַ חודש צײט שקט ער זײ אויף דער פּרײער לופט, וואו זײ בעקומען עסען צו דער זעט און פּערזױלען זיך מיט פּערשידענע שפּילערײען.

ווער עס קאן דאס אַרמע יודישע קינד, וואס ווערט באַלד פון זײן יו-גענד אָן ערצױגען אָהן זײן און אָהן וואַרמקײט, דער וועט פּערשטעהן וואס פאַר אַ בעדרייטונג עס האט פאַר אַזאַ קינד אַ חודש קאַלאַניע. אויסערדעם, בעגענעט זיך דאס יודישע קינד מיט די גרויסקייטען פון היינטיגען טאַג. שוין אַלס קינד פּײַהלט עס שוין, און די ערד, אויף וועלכער עס טרעט, איז נישט זײן. פון אַלע זײטען שפּױזן איהם אַרויך בײַזע בליקען און אַפּט-מאַל אויך אַ קלאַפּ. קומט דאס דאָזיגע באלד פון געבוירען אָן פּערזױלעכע קינד אויף דער קאַלאַניע, וואס ס'ווערט אַרומגערינגעלט מיט האַרציגע מאַמעס-וואַרמקײט, בעקומט צו עסען, לעבט זיך אויס אין אַ קינדער-קאַלעקטיוו, בעקומט עס אַרײן אין זיך דאס אמת'ע חיות, זײן פּערפּורירען נשמה'לע, בע-קומט דעם געהעריגען תּיקון.

דער שרייבער פון די דאָזיגע שו-רות רות פאַראַהערן בעזוכט אַלע האַלב-און גאַנץ-קאַלאַניעס פון טשעכ-סטאַכאווער, טאָז, וועלכע זענען פאַר-געקומען אויפ'ן געביט פון טשעכע-כאַווער פּאַוויאַט. מיר האבען געזעהען רי קינדער, בעת זײ זענען אָנגעקומען אויף די קאַלאַניעס און אויך בעת זײ האבען די קאַלאַניעס פּערלאָזט און מיר האבען זיך איבערצױיט, וואס פאַר אַ קאַלאַניע ווירקונג די קאַלאַניעס הא-בען אויף די אַרמע יודישע קינדער. דער אונטערשיד איז נישט גאַר בלוין אין דעם, וואס די בלאַסע איינגעפאַ-לענע בעקלעך זענען פולער און רוי-טער געווארען, אָדער אין די צוגעקו-מענע 2 אָדער 3 קילאָ פּלייש וואס זײ האבען אויף זיך גענומען, כאטש דאס

קורצע ידיעות פון דער וואָך.

נאָך די גרויסע מיליטערישע פאַ-רדען, וואס זענען פאַר איהם נעמאכט געוואָרען אין איטאַליען, האט היטלער מיט זײנע בעגלייטער פּערלאָזט פּלאַ-רענץ פּאַרענדיג מיט אַ שפּעציעלען צוג קיין בערלין. בעת די איטאַליעניש-דייטשע געשפּרעכען אין רוים זענען בעריהרט געוואָרען די בעציהונגען אויפ'ן מיטעלענדישען ים, דער ענין שפּאַניען און די פּראַגען פון די אי-טאַליענישע אינטערעסען אין מיטעל-אייראָפּע.

אין בערלין איז געשטאַרבען דער בעקאַנטער פּאַפּיאַמיטישער דייטשער שרייבער קאַדל פּאַן אַסיעצקי, דער לאַרעאַט פון דער שלום פרעמיע פּאַרן-יאָהו 1937. אַסיעצקי איז נאָך היינט-לער'ס קומען צו דער מאַכט פּערשפּאַרט געוואָרען אין אַ קאַנצענטראַציע-לאַגער, פון וועלכען ער איז בעפּרייט געעאַרען ערשט אויף די פּראַעסעסען פון דער אינטעלעקטועלער וועלט.

די פּראַנציוזישע רעגירונג האט אַדורכגעפיהרט די דעוואַלאַציע פון פּראַנק, וועלכער ווערט סטאַביליזירט לויט'ן קורס 175 פּראַנק פאַר אַ פּונט סערעלינג. די רעגירונג בעמיהט זיך, אז די דעוואַלאַציע זאל נישט גורם זײן קיין העכערונג פון די פּרױווען. די דעוואַלאַציע האט אַרויסגערושען אַ צוריקפלוס פון קאַפיטאַלען קיין פּראַנק-רייך.

אין תל אביב איז געשטאַרבען דער בעקאַנטער העברעאישער שרייב-שפּעלער אַלעזר דרויאַנאוו.

די אַראַבישע טעראַר-אַקציע אין אַרץ ישׂראל ווערט פּאַרשטעלעט, עס זענען ווידער פּאַרגעקומען אָנפאַלען אויף יודישע ישובים, וועלכע זענען אָנגעשטויסען געוואָרען. עס זענען אויך פּערצױטען געוואָרען אָנפאַלען פון טעראַריסטען אויף עראַבער.

אין רחובות איז פּאַרגעקומען דער 4-טער לאַנדעס-צױאַמענפּאַהר פון דער אַרץ-ישׂראליגער יודישער אַרבייטס-פּאַרטיי.

אין טשעכיען זענען פּאַרגעקומען וואונטערע און צוואַמענשטויסען צוויי-נישט דאס און נישט יענץ-רייט מיר איבער מיין שכן-נישט איך בין אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס פּערזױלע-טונגס-מיטגליד, ווייל פּאַקטיש וועהלט די אַלגעמיינע פּערזױלונג נישט אויס די פּערזױלונג, נאָר די אַלטע פּער-וואַלטונג בעשטימט ווער עס זאָל זײן אין דער נייער פּערזױלונג; איהר מענט וויסען, אז ווען עס קומט צו וואַלען, ווקט מען אונטער פּערמיגע צעשטלען אין דער עולם אַרײַנטיירט זיך נישט, ווער עס זאָלף יאָ זײן אַלע דער פּערזױלונג און ווער עס זאָל זײן אַלס פּערטרעטער און אָפּטמאַל מאַכט זיך, אז איינער אַרבייט אָב אין דער פּערזױלונג א פאַר יאָהר און טאַמער איז ער נישט נושא תן ביים הויט-דרעהער פון דער פּערזױלונג מאכט מען איהם צוערשט פאַר א פּערטרעטער און שפּעטער פּליהט ער אינגאַנצען אַרויס פון דער פּערזױל-טונג, ווייל אחיצור האט ליכע, אז די מענשען פון דער פּערזױלונג זאָלען הערען, שוויגען און פּאַלענען און טא-מער האט איינער פון זײ א טבע אויך צו רעדען איז מיט איהם קאַפּוט און פּטור אַנ'עסק... אויך מיט'ן מלאך המות האבען זײ נישט געמאַכט קיין קאַנטראַקט וועגען נישט טשעפען די מיטגלידער, גאַר פּשוט, ווייל פון וואַלט געווען געגען די עיקרים דאס "אחיצור", וועלכע איז געשטעלט דע-רויף, אז מענשען זאָלען שטאַרבען, כּדי מען זאָל קאַנען מאַכען די לווית מיט פּאַראַד און די פּרישע אַלמנה'לעך זאָלען געהאַלפּען ווערען, און טאַמער וועט מען חס ושלום אויפּהערען צו שטאַרבען, איז א סוף פון גאַנצען גע-שעפט...

אויב איך בין אָבער יאָ צופּרידען פון דער פּערזױלונג-זאַגט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

עס האט זיך געהאַנדעלט וועגען אַנ'אייגענעם אַרון-דערצעהלט ווייטער מיין שכן-איז צוליב דעם, וואס די אַלגעמיינע פּערזױלונג האט בעשלאָ-סען צו קויפען אַנ'אייגענעם לוקסוס-אַרון, אזוי אז דער בר-מינן זאָל גע-פיהרט ווערען מיט פּאַראַד, דער וועל זאָל וועל עס נעמען.

וועגען די הייל-קאַלאַניעס אין טשעכאָסלאַווען

דער טאָז איז מוֹדיע, אז אויך היי-יאָהר דיספּאָנירט דער טאָז מיט א געוויסער צאָהל הנחה-פלעצער פאַר דערוואַקסענע און קינדער אין טשעכא-סלאַווען.

איינשרייבונגען און אינפּאַרמאַציעס אין דער טאָז-קאַנצעללאַרע, בערעק יאָסעלעוויטש גאס 3, טעלעפּאָן 1756, טעגליך פון 9 ביז 10 פּרייה.

די איינשרייבונגען ווערען אָנגע-שלאָסען פּרייטאג, דעם 20 מאי.

אסתר קאַפּלען אין טשעכאָסלאַווען

מיט גרויס ערפּאָלג געהט אַדורך בײַ אונז אין שטאָדט די "הנחלת" אַקציע. די שוין דערגרייכטע סכּומים (א) צופּערען בעריכט וועלען מיר גע-בען אין קינפּטיגען נומער) האט בעוווּזען דער אויסשטייג לגבי דער זאַמלונג אין דעם פּערגאַנגענעם יאָהר. צום ערפּאָלג האט געהאַלפּען, די פּרוי אסתר קאַפּלען, וועלכע האט אין שליחות פון קרן קימת בעזוכט אונזער שטאָדט. פּערגאַנגענעם שבת איז פאַר-געקומען א פּערגאַמלונג פון עסקנים, מאַנטאג דער ערשטער בעריכט פון דער אַרבייט. זײַנסטאג א רעפּעראַט פאַר פּרױען. מיטוואַך א גרויסע יו-גענד פּערגאַמלונג. דאָנערשטאג א גע-זענגונג אַווענד און אויסאַרבייטען א פּלאַן פון ווייטערדיגער טעטיגקייט.

די טאַלענטפולע רעדנערין, אונזער-מידליכע עסקנית האט בשלמות ער-פולט איהר הייליגער מיסיע.

דער גורל פון האַמעראל-טעאַטער

די סטאַדט-פּערזױלונג האט בע-שלאָסען איבערצוגעבען אויך אויפ'ן קינפּטיגען טעאַטער-יאָהר די לייטונג פון היגען קאַמעראַל-טעאַטער דעם דיר. ק. בראַדזשיקאָווסקי. נאָכ'ן אַנ-טערשרייבען דעם נייעם אָפּמאַך מיט דער שטאָדט, וועט דיר, בראַדזשיקאָוו-סקי צוטערעסען צונויפּצושטעלען א נייעם אָנסאַמבל. די פּאַרשטעלונגען וועלען פּאַרקומען שוין אין אויבערשטען טעאַטער-זאָל.

מיר כאַטש שטאַרבען און בענראַבען ווערען מיט פּאַראַד.

אין פּערשטעהט-שפּרינגט אויף מיין שכן אויך די אויגען גלאַנצען בײַ איהם-עס זענען דאָך סײַערע גאַל-דענע ווערטער, פּאַרוואָס זאָלען מיר נישט האבען די וועלט און אויך נישט יענע וועלט? ממה נפשך-אויב מען קאָן נישט שעהן לעבען, זאָל מען כאַטש שעהן שטאַרבען.

מיט'ן נייעם לוקסוס אַרון ענדיגט זיך אָבער נאָך נישט אַלץ-זאַגט וויי-טער מיין שכן-דאס איז ערשט אַנ'אַ-אַהויב, נאָכ'ן אַרון וועט קומען אַנ'אייגענער בית-עולם, ווייל ממה נפשך, אויב מען וועט האבען אַנ'אייגענעם לוקסוס אַרון, קאָן מען שפּעטער דאָך נישט לייגען אין דעמוועלבען ד'רערד אַרײן, ווי יעדען פּראַסטען פּענסאַן; און אויב אַנ'אייגען בית-עולם, ווייל ממה נפשך, מען שוין האבען אַנ'אייגענעם מלאך הרומה, אַנ'אייגענעם... מען קאָן דאָך פּשוט אויסנעמען פאַר תּענוג, דערמא-נענען זיך, וואס פאַר א סײַער א-לע-בען עס פּענעט זיך פאַר די "אחיצור"-מיטגלידער, און דאס טאַקי איז די סיבה פון מיין גרויסער פּרייד, הוראָ, זאָל לעבען דער "אחיצור"!-שרייט אויס מיט געוואַלדיגער שמחה מיין שכן, איך בין גליקליך, וואס איך האָב זוכה געווען צו זײן א מיטגליד אין דער דאָזיגער אינסטיטוציע, און נאָך מעהר פרעה איך זיך, וואס נישט בלוין מיין ווייב איז צופּרידען פון מיין מיטגלידערשאַפט, נאָר אויך איך ווייל איך לעב בעקומען א קלאַנדיג נאָך לעבען, אָבער אַם ירצה השם נאָך מיין טױט וועל איך כאַטש בענראַבען ווערען מיט פּאַראַד, אז מיין ווייב און מייער קינדער וועלען זיך פּרעהען און שטראַהלען פאַר שמחה.

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אז שטאַרבען זאָל עס זײן מיט פּאַראַד!...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

אזוי איז עס-געזאַגענעט זיך מיין שכן און דריקט מיר מיט שמחה די האַנד-אז שוין יאָ שטאַרבען, טאָ זאָל עס זײן מיט'ן קאַפּ, זאָל מען שטאַר-בען מיט פּאַראַד...

סמאל

פריהלינג-געראנקען

דער כוח פון מהאט

טאנין-איטאליען איז געקומען דער אראבישער טראג, עקאנאמישער קריזיס, דער פראבלעם פון א מלוכה און א טייל פון ארץ ישראל.

מיר יודען האבען נישט פערשטאנען די ניי וועלט, מיר האבען נישט גע-שאפען קיין געשעהעניש פאקטען, מיר האבען זיך שטארק פערשפעיטט און געחלומט וועגען ישר, היסטארישע רעכט אויף ארץ ישראל א.ד.גל. מיר האבען שוין אמאל פערשפילט און פיליגען, טשארטער ווי מען האט עס פארגעלענט הערצליך, מיר האבען גע-קענט פאר א קליין טייל פון די קאנ-פיקטורע און „פרייהלינג“ געשענקט געלדער פון יודען אין פערשידענע לענדער אקופירט אין די לעצטע 10-20 יאהר אפילו גאנץ ארץ ישראל—און דאס וואלט פראבירט די יעצ-טיגע שוועריגקייטען. מיר זעהען דאך, אז דאס וואס מיר פערמאגען אין איי דאס וועט זיכער יודיש בלייבען, אז אפילו אויב נישט בעקוועם (פאר ענג-לענדער) ליבענדער, אין ברייט פון לענדער עמק יזראעל אין אלע טיילוונג-פלענער אונזער.

אין יעצטיגען מאמענט ליגען פאר אונז נייע אויפגאבען, מיר מוזען אויס-לייזען דעם „גלול העליון“, פערזינלע-רען דאדורך אונזערע גרעניצען, שא-פען נייע מעגליכקייטען.

דאס האבען אלע פערשטאנען, דאס האט אויך דאס יודישע טעגסטאנאוו פערשטאנען, ווען עס האט ווירדיג און געענטפערט אויפ'ן רוף „הגליה“ און דער ערשטער וואך פון דער אקציע. פערגרעסערע שפענדונגען, נייע תורמים, נייע עסקנים — דאס איז דער „קציר“ פון דעם אנהויב פון מפעל.

דער כח פון סהאט דארף אונז וויי-טער ביישטעהן, מיט ערפאלג וועלען מיר אפגעטען אונזערע שונאים דורך פערשטארקטער טעטיגקייט פאר'ן קרן קימת לישראל אין חודש מאי ד. י. חודש פון „הגליה אקציע“ הנזכר.

Lekarz-Dentysta
Henryk Lejzerowicz
przeprowadził się
na ul. Aleja 32 m. 3
telef. 17-57.

מעהייט וואס יודען האבען געהאט, זאל ווערען א מינדערהייט. און אין דער לייטונג פון דער קרדיט-געזעל-שאפט איז נישט אריין קיין איין יוד. זענען דאך געקומען די יודען און אָנגעהויבען צו טענה'ן: רבותי, זאנט אונז פארוואס, אז ווען מיר זענען גע-ווען אין דער מערהייט, האבען מיר יא מוותר געווען אויף אונזערע רעכט און מען האט אייך אוועקגעגעבן די בעסטע חלקים און היינט, אז איהר זענט אין דער מערהייט דריקט איהר אונז מיט'ן גאנצען חומר הדין. נאך רעד היינט רעד מארגען, קיין ענט-פער איז נישט געקומען. דאס הייסט אָנענטשער איז יא דא, וועלכער זאגט: איהר זשידקעס זענט ווייכע מענשען מיט ענטשימעטען, קאנט; איהר זיך דערלויבען אויף זשעסטען; מיר, אריער, האלטען פון שטוק פון כל דאליים גבר, אז מיר האבען דאס ביי טשעל אין דער האנד וועלען מיר זשאנדזשען, איבערהויפט איז היינטיגע צייטען גלאט א מצווה יודען צו בע-זייטיגען פון אָנענטליכער אינסטי-טוציע, איבערהויפט ווען ס'האנדלעט זיך וועגען פערדיגען געלד. געבען געלד „אָוועסע“ וועלען מיר צונעמען פון אייך, נאך נעמען געלד, אויף דעם זענען מיר דאך.

די נייע מושלים אין דער היגער קרדיט-געזעלשאפט שפילען זיך נישט אין קיין סענטימענטען, זיי זענען קאנ-סעקווענט.

א נייע וועלט איז איינגעשטאנען. נייע, ווייל נייע ווערטען האט זי פער-געטערט; נייע, ווייל זי האט נייע ווע-גען אָנגעצייכענט. און וועה איז דעם, וועלכער פערשטעהט נישט אָדער וויל נישט פערשטעהן די נייע ווירקליכקייט און קען זיך צו איהר נישט צופאסען. א נייע וועלט פון געפילענלאָזיקייט, פון גרינגשעצונג דעם סענטימענט, פון אינגאָרירען היסטארישע פרעסע-סיעס, א וועלט וועלכע מאכט זיך פערגעסען אין יושר און גערעכטיגקייט און פערדיגט א קולס טון סהאט, אָ-צעפטירט גערן די סטענדיג אונגאנע-נעהמע, יושר-לאָזע מיט געוואלד דורכ-געפיהרטע נישט געקוקט אויף פלוט-קרבנות און מיט פערניכטונג-מעטא-דען-געשעהעניש פאקטען.

דער סהאט, די געשעהעניש פאקטען, זאלען זיי זיין אפילו ווי גרויזעם און יושר-לאָז, פיהרען די וועלט.

אין דער „נייער“ וועלט איז אונזער גלות פערט שווער. אמת, אז קיין גוטס בכלל קען מען פון גלות נישט ערוואַרטען אָבער אין אונזערע צייטען איז עס גרויזעם פשוט.

דאס גלות יודענטום איז צוואַמען-געבראָכען. עס איז געווארען א וועק-צייג אין קאמף פאר מאַסט, עס איז דער שער לעזואל און פערזאנטואַר-טליכער פאר אלע וועלט ערשיטערונגען און מען פרעסט פון אונז אויס אלס אויסקויף פאר'ן לעבען אונזער ברויט. אונזער מיה, אונזער האָב און גוטס. אָפט לאָזט מען אונז נישט וועגעטירען, אונזער קרבן מוז זיין א נוצליכער-מיר צאהלען מיט'ן לעבען.

דער אויסוועג, די לעוונג פון די יודען פראַגע איז געבליבען נור ארץ-ישראל, א לאַנד-ווי אַנדערע, א פאלק-ווי אַנדערע, א מלוכה-ווי אַנדערע. אין מען בויעט א לאַנד, מען עראַ-בערט זי מיט שווייס, מיט בלוט, מיט געלד. נייע ווינדען וועהען איבער די אַמאָליגע מדבריות, זומפען און די אומגעענדען פון נייע ישובים זאגען עדות אויף דעם וואס איז אַמאָל גע-ווען, און פאָדערן נייע אַנשטרע-נונגען.

אין דאך איז די לאַגע פון ציוניזם אין ארץ ישראל שווער. שוואַצע פא-ליטישע וואַלקענס האבען פערדעקט דעם אַי-הימעל, אלס א פועל יוצא פון דער קאָנקורענץ שפיעל גרויס ברי-ען.

דער האבען בעת דער רעדע פון דאך-זיגען מאַגאזין-שניידער צוגעשאַקעלט מיט די קעפ, האָב איך געהאָט זעם איינדרוק, אז נישט בלויז דעם רעד-נער האט מען געפּענעט די אויגען, נאָר אלע שילער-סיי די געוועלען, סיי די אלטע מייסטער האט מען מיט די קורסען, וואס זענען איינגעאַרדענט געווארען ביים „אַרט“, געעפענט זיי-ערע אויגען...

זיי זענען קאָנסעקווענט... אין דער היגער קרדיט-געזעלשאפט האבען די יודען טעפּענדיג געהאָט א מערהייט. איז דאך אבער יודען, וועל-כע ווילען זיי יעדע נעלעגענהייט ארויסווייזען זייער טאַלענט, האבען זיי מוותר געווען אויף זייערע רעכט און די גרעסטע כבודים, ווי למשל אלס דירעקטאָרען און וויצע-דירעקטאָ-רען האבען זיי אוועקגעגעבען צוויי דריטעל די קריסטען, וועלכע האבען אַגב גענומען שעהנע פענסיעס און נאר איין דירעקטאָר און איין וויצע-דירעקטאָר האבען זיי איבערגעלאָזט פאר זיך. אויך די צוויי פרעזענטען, סיי אין דעם אויפבוט-קאָמיטעט און סיי אין דער דירעקטאָריאט האבען זיי אוועק-געגעבען די קריסטען, מסתמא איבער'ן מח יומרו הגויים.

זענען דאך אבער געקומען אנדערע צייטען, האט זיך אויך אין דער קרע-דיט-געזעלשאפט געענדערט און מען האט בעשטימט אַנאַנדערען סיסטעם פון וואהלען: מען האט צוטיילט די רע-ווירען אויף אזא אופן, אז די

געוואלד געשריען! די וועלט איז דאך איינגעטיילט אין צווייערליי כחות, פאָזיטיווע און נעגאַטיווע; בוינדערע און צושטערערשע. פארוואָס זאלען מענשען און פּעלקער וועלען געבויט ווערען דוקא דורכ'ן כח פון שונאה און האָס? פארוואָס איז די קוואַליפיקאציע פון דער וועלט איינגעטיילט אויף שונא נומער 1, שונא נומער 2, שונא נומער 3 און נישט פערקערט: פרייער נומער 1 א.א.וו?

דער פריהלינג קומט, רופט צו מען-שען-ליבע, צום בשותפות-דיגען מענטש-לעך גליק פון די נאַטור-רייכקייטען. כען אטור זאגט: כ'פון נישט אייגענ-האַרציג, איבערקלייבעריש, כ'וויל, אָז אלע זאלען עפּיס פון מיר געניסען, אָז ס'זאל הערשען צווישען אייך אַ האַר-מאַנישער צוזאַמענלעבען. אָבער די אויגען זענען בלינד, דאס האַרץ פער-טעפּט און דער אַמפּרעזיערער האָט צושפילט זיך אין מענטשליכען אינגע-וויד: ניין! אויב קאָן דאָס נישט זיין, כ'קאן נישט ליידען, אז יענער געניסט אויך פון ליכט און זון, כ'קען דעם שוואַכען נישט דולדען.

דאס מענטשליכע האַרץ איז פּערי-געלט, עס וויל פון יענעמ'ס ליידען נאַרנישט וויסען.

דו ווילסט זיך געוואלד פון אלץ פערגעסען און א ביסעל געניסען פון לייבען פריהלינג, אָבער די ביטערע ווירקליכקייט קומט דיר אנטקעגען און פערשטערט דיין שמחה.

צוואַמען מיט די פריהלינס כוואַליעס גיסט זיך אויך א כוואַליע פון רשעות. דאס ליכטיג נעפּיהל ווערט פערטונ-קעלט פאר דעם בייזען, פיינליכען קאַשמאַר.

אַט אַזוי זעהט אים דער איצטיגער פריהלינג...

יוסף מיסקין

נען, ווי געווענהליך, געהאלטען גע-ווארען דרשות, סיי פון קאָמיטעט, סיי פון דער קוואַליפיקאציע קאָמיטעט און אויך פון די שילער. האט איינער פון די שילער, א יוד פון א ווייב מיט עטליכע קינדער, א מאַגאזין-שניידער, געהאלטען א רעדע מיט שבחים אין צאָנקאָנגען און דערביי געזאגט אויב צו זאָגען: איך דאָנק דער „אַרט-אַב-טיילונג און דעם אינסטרוקטאָר דער-פאַר, ווייל זיי האבען מיר געעפענט די אויגען, וואָרום ביז איצט בין איך אויך געווען א שניידער, איך האָב שוין געמאַכט אויב פיעל מאַנטלען, מיט וועלכע מען וואָלט געקענט אָנ-קליידען אלע איינוואוינער פון טשענ-טאכאו און עס וואָלטען נאָך איבער-געבליבען א סך געאַרבייט לויט אַ מאַס, און טאַקי א פאַפּירענעם מאַדעל, און טאַמער חס ושלום ווערט מיר דאס פאַפּירענע מאַדעלעכעל פערלוי-רען, בין איך אויס שניידער; היינט אָבער, ווען איך קאָן די מלאכה, פון צושניידען לויט דער „הויכער וויסענ-שאפט (נייער הערטער) קאָן איך מיר אליין אַנעצה געבען:

איך האָב געענדיגט די לעהר-רעדט ווייטער דער זעלבער עמ'ל-ניק-אויך ביי מיר זענען געווען א סך יונגעלעך אויף דער לעהר און פונדעסטוועגען האָב איך נישט געהאט קיין אַהנגונג, וואס אויגעס עס איז די אמת'ע חכמת-השניידעריי און ערשט יעצט בין איך אַלעס געוואיר געווארען.

לויט דעם ווי אלע אַנווענדענע שי-

ליכען קאַשמאַר; דו ווילסט אויף א ווייל געניסען פון לייבען פריהלינג, אָבער ס'איז ענגונג, אז א פיינדליכער בליק זאל דיר דורכשפּיזען און מאַ-מענטזל זאל זיך דיין שטימונג בייטען. דו פיהלסט ווי די ליכט איז פאַר דיר א בייזע, אַ אָנגעצויגענע, און אַנג-טערן רונדיגען הימעל איז פערצויגען אַ טראַנספּאַראַנט, וואס זיין אויפשריפט לויטעט:

— האָט, האָט איבער אַלעס.

ס'איז שוין געווארען א געזעץ זאָל! ווען די נאַציע האט זיך געפונען און-טער די קייטען פון גלות, ווען איהר פרייהייט איז דערשטיקט געווארען אין טייכען בלוט-דאָן האט זי אַפּעלירט צום געוויסען פון דער וועלט. זי האט דאָן אַפּערירט מיט די לאַקאַנישע טראַגעדיע פון פרייהייט, גלייכהייט, ברי-דערליכקייט. זי האט צוגעזאָגט צו זיין די שיצערן און אלע גע'וואָלטע, ס'פאַלגט און מיט איהר בעזרייאונג האט זיך געוואלט אָנהייבען א נייע עראַ פון גליק און וואוילשטאַנד, פון פרייהייט און גלייכערייטיגונג, פאַר אַלע איהרע מיטבריער, פאַר אלע איהרע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

אָבער ווען די גע'וואָלטע נאַציע קומט אַליין צו דער מאַכט; ווען זי ערווערט שוין די אויסגעטרוימע פרייהייט, פּערגעסט זי פון אלע איהרע שרייענדע דעקלאַראַציעס און הבטחות און פון א בעזיגעטע ווערט זי א בע-זיגעריין. פון א פּעראַפּלעט א פער-פאַלגעריין.

אזוי איז שוין פון טעפּענדיג אָן דער אומוואַנדלונגס-פּראָצעס: ווען ס'איז שלעכט אַפּעלירט מען צום מענטשליכען געפיהל פון יושר און פרייהייט; ווען ס'איז גוט-פּערגעסט מען אָן דעם אַלעס.

און אויב דער פריהלינג פון די פּעלקער האט אויף זיי נישט קיין השפעה צום בעסערן; אויב ווען זיי לעבען אויף, ווערען פריי, פּערגעסטען זיי און ווערען טעפּט צו דער פריי-הייט שטרעבונג פון א צווייטען פּאַל-טאָ וואס קען שוין ווירקען די פריה-לינג פון דער נאַטור?

איז עס טאַקע אַזוי: די וון שיינט, מאַנס מילדקייט, וחמים, אָבער זי שלאַגט זיך אָן אין דעם טעמפען-מפ-טאַ פון א מענטשליך האַרץ.

דאס מענטשליכע האַרץ איז פּערשלאַ-טען אין פּערוויגעלט אויף זיבען שלע-טער — אַפּילו ווען אַלץ לעבט אויף און ווארט אראָב פון זיך די פּערגלי-ווערטיקייט און פּערהוירענטיקייט פון

אויפ'ן גאַס איז שוין פריהלינג, קיי-נער וועט נישט וואַגען דאס צו קוועט-טיגאָרען. די זון א פרייליכע, א שמייכלעדיגע, וואָרט שוין מיט א שפע ליכט און שטרעלען. דער טייך האט זיך שוין בעפרייט פון זיינע איי-זעלען און שטרעמט א גליקליכער צום ברעג. די גרעזעלעך, וואס זענען גע-ווען אין משך פון לענגען ווינטער פּעראַטיעט אונטער א גראַבען איי-זיכט-האבען זיך שוין ווידער בעווי-זען. באַלד וועלען זיך שוין צופענען די בלומען-קנאָסען. זיי וועלען עפע-נען זייערע מיינעלעכען און אויסשריי-ען צו דער זון, פונקט ווי א קינד שרייט צו דער מוטער-מאַמע, גיב עסען! באַלד וועלען מיר שוין הערען דעם פרייליכען נעזאָנג פון די פייגע-לעך. זיי וועלען קומען פון זייער וויי-טער נסיעה און איבערגעבען א גרוס פון אונזערע ווייטע ברייער.

הינטערן שפּאַרט הילען זיך שוין פּעלדער אין גרינע טעפּיכער. די לעצטע עקשנות'דיגע שנייערשטלעך פּערהוירענען פאַר דער אויפגעהענדער זון.

די מענשען פיהלען שוין דעם האַר-בען ווינטער העט ווייט הינטער זיי-ערע פלייצעס. א ניי בלוט ווערען אין זיי אָנגענאָסען מיט'ן אָנקומען פון פריהלינג זיי פיהלען זיך מונטערער פרייליכער, פונקט ווי זיי זענען יונגער געווארען, נוי א באַרגיקער הויקער וואָלט אַראָב פון זייערע פלייצעס. שטרעמט טאַקע די מענשען מאַסע אין גאַס, געצויגען דורך דער מאַגענטישער קיראַט פון דער זון, מיט א זאַרגלעך זען שמייכלע אויף זייערע געזיכטער.

און קוקענדיג אזוי אויף די הערליך-פּערכטיגע נאַטור דוכט זיך, אז די מענשען זענען מיט א מילדקייט-שטראַהל בעגאַסען געוואָרען, אז זי בלינדע רשעות-טעמפיקייט איז צושמאַל-צען געווארען דורך דעם צערטלעך שמייכלעדיגע זון בליק, ווייל ווי אזוי קאָן דאס אַנדערש זיין? ווי אזוי קאָן דאָס די מענטשליך האַרץ נישט גע-ריהרט ווערען באַר'ן שפע פון געפליי-כען גאַנץ?

אָבער ליידער איז נישט אַזוי: „די זון שיינט און דער תליון שעכט“. דעם מענטשען רשעות איז נישט גע-ריהרט געווארען אויף א האַר-אין אַנבליק פון די מילדע נאַטור כחות; ארובא, הער חיה'שער אינסטינקט האט זיך פּערהאַרעט, דער אָנפּעקליבענער האָט און גיפט פליסט איבער די ברעגעס.

דו ווילסט זיך בעפרייען פון פיי-חסד'ל. די פּראָצעסאַנעלע קאָמיסע ווידער שעהט אויף דער וואַך פון די עקאָנאָמישע אינסטרעסען פון די מיט-גלידער, און וועל כולם-איז געשאַפען געוואָרען א קולטור-קאָמיסע (מעהר פּעלעט נישט, נור קולטור...), וועלכע טרעט צו צו בענייען די פּעראַמאָסטע ביבליאָטעק, ווי אויך עפענען א לעזע-זאָל, אז די פּערהעלענע פּערהעלע-פּאַשניגען זאלען אַ טאַג ארבייט, קאָנען לעזען א צייטונג און אויך אַריינקוקען אין א בוך.

עס איז כּאַראַקטעריסטיש און זאָל עס געזאָגט ווערען צום שבח פון דער היינטיגער אַנדווערטיקער פּערוואַל-טונג, וואס אין אזא שווערער צייט פּערגעסען זיי אויך נישט צו דערלאָנג-גען זייערע מיטגלידער אַפּיסעל גייס-טיגע שפּייו.

„בית-לחם“ ביי דער ארבייט מען מוז מודה זיין על האמת, אז דעם לעצטען פּסח האט דער היגער „בית-לחם“ אינטערשטיצט ביז 500 בכבוד'ע יודישע פּאַמיליעס. פון ווא-גען די אינסטיטוציע האט גענומען געלד דערויף-ווער ווייט? ווארום, כ'וועל דאך מיר נישט איינרעדן, אז אונזערע סענסעטאטאווער גבירים (פונקט אזוי ווי אלע יודישע גבירים אין פוילען) זענען אַנפּעלכע האַרציגע מנדבים און וועלען געבען זייערע נדבות מיט א לייכט האַרץ, זענען טאַקי די בית לחם מתעסקים אַרומגע-לאַפען פּערהוויצעט און שווער און ביטער געאַרבייט ביז זיי האבען צו-זאַמענגעשטעלט דעם בעטראַג, וואס

וועגען אױפֿלעבען דעם „מכּבי“ אַרְקעסטער

מיט יאהרען צוריק איז ענטשטאָנען ביי אונז אין שטאָרט דער געדאַנק צו שאַפֿען אַ שטענדיגען יודישען אַרְקעס-טער מיט רעכט איז דעמאָלט אָנגע-ווידען געווארען, אַז שטענסטאָכאָוו, אַ שטאָרט, וועלכע פּערמאַנט אַנ'ערך דרייסיג טויזענד יודישע נפשות האט נישט קיין שטענדיגען יודישען אַרְקעסטער, נאָר וועט עס קומט צו עפּיס אַ אימפרעזע אָדער פּערזאָנלעכע אָנגע-מוזען פּערשט אָנקומען צו די נישט-יודישע אַרְקעסטערס. די דאָזיגע אַרְקעסטערס, זעהנדיג, אַז מען מוז זיי האבען, הייסען זיך דעמאָלט געבען געפּערטע פּריווען און מען מוז טאַקע צאהלען, ווייל מען האט נישט קיין אנדערע ברירה.

נאָך גרויסע מיה און שוועריגקייטען איז דער אַרְקעסטער דעמאָלט געשאַ-פען געווארען ביים „יודישען טון און פּאַרטי-פּעראַייז“ דער אַרְקעסטער האט אַרום זיך גרויפּט אַ גרויסע צאהל יוגענדליכע, עס האבען זיך דערביי אױך ענטפּלעקט אַ גאַנצע רייע טאַ-לענטען, וועלכע זענען ערגיץ ווי גע-ווען פּערפּורירען.

דער אַרְקעסטער האט אױך זעהר שעהן רעפּרעזענטירט דאס יודישע שטענסטאָכאָוו פּען וויילען ביי אונז אין שטאָרט ביים מלוכה פּרעזידענט פּראָפּ. מאַשעוויטש ווי אױך אי פּעל אנדערע פּאַלען, בכלל האט דער אַרְקעסטער געפונען די אלגעמיינע סימ-פּאַטיע און אָנערקענונג מצד דער יודישער געפּעלקערונג אין טשענ-סטאָכאָוו.

אַבער לידער האט די פּרייד לאַנג נישט געדויערט. דער ענטוויקלונג און התלהבות האט זיך שנעל אויסגעלאָשען, ווי תמיד ביי אונז יודען, און איינ-ציגווייז, איינציגווייז, האט דער אַרְקעסטער אָנגעהויבען פּערשוואַנדען פּונ'ם האַרצאָנג, ביז עס איז געקומען צו אַ פּולשטענדיגער ליקוידאַציע. בינו לבינו איז געקומען צו אַ פּער-אייניגונג פון אלע עקזיסטירענדע

אַרױסגעשטויסען אַלע יודען פון דער לייטונג פון דער שטאָדטישער קרעדיט - געזעלשאַפֿט

ווי צעוואַסט, זענען ביז אָהער די וואַהלען אין דער שטאָדטישער קרעדיט-געזעלשאַפֿט פּאַרעקומען אויפֿן יסוד פון דער הויך פון הלאות, אלע הלאות נעמען זענען איינגעשליסע גע-ווארען אין דריי גרופּען און יעדע גרו-פע האט אויסגעוועהלט 24 רעפּרעזענ-טאַנטען. אראַנק דעם איז אויסגעקומען, אַז די גרופּע פון די בעלי-בתים, וואס האט געפּאַרגט צו העכער 100 טויז, זלאַטעס און איז בעשטאַנען פון אַ גאַנץ קליינער צאָהל פּערזאָנען, האט אויסגעוועהלט פּונקט אויפּיעל רעפּרע-זענטאַנטען, וויפּיעל די גרופּע פון די קליינע הלאות נעמען מיט אַ גרויסער צאָהל מיטגלידער. די רעפּרעזענטאַנטען ווידער, האבען אויסגעוועהלט אַנאָי-זיכט-קאָמיטעט פון 9 מיטגלידער.

היות ווי יודען האבען געהאט גענו-מען אין דער דערמאָנטער געזעלשאַפֿט גרעסערע הלאות, איז במילא אויסגע-קומען, אַז די יודען האבען געהאט אַ מערהייט רעפּרעזענטאַנטען (48 יו-דען און 24 קריסטען) און אוי-אַרום אױך זענען, למשל, אין לעצטען אויפּזיכט-קאָמיטעט אריין 6 יודען און 3 קריסטען. נישט קוקענדיג אַבער דערויף, וואס די יודישע מיטגלידער פון אויפ-זיכט ראַט האבען געהאט אַ מעגליכ-קייט אויסצוועהלען אַ פּולשטענדיגע יודישע דירעקציע, האבען זיי דאך געוועהלט נאָר אױך יודישען דירעקטאָר און איין וויצע-דירעקטאָר און אױך די אַמטען פון די איבריגע צוויי דירעקטאָ-רען און וויצע דירעקטאָרען אויסגע-וועהלט קריסטען. דאסגלייכען איז אין אויפּזיכט-ראַט געוועהלט געווארען מיט'ן רוב יודישע שטימען אַ קריסטלי-כער פּאַרזיצענדיגער אין דער פּערזאָן פון דר. מאַרטשעווסקי. די יודישע מיט-גלידער פון אויפּזיכט-ראַט זענען גע-ווען די ה"ה: ב. ראָדאָל, וו. ראָזענ-צווייג, מ. ראָזענ, ב. מאַשעוויטש, ה. שמועלעוויטש און דער פּערשטאַרבענער אנשעל וואַרשאַווסקי. איינער פון די דירעקטאָרען איז געווען ה' י. מ. קרעל און וויצע-דירעקטאָר פּרעזעס. וועקס-

ס'ווערט אָנגענומען דער בודזשעט אויפֿן יאָהר 1938 אין דער הויך פון 92.000 זל. נאָכדעם ווי מען טרעט צו אויסצו-וועהלען, לויט'ן נייעם סטאַטוט, 6 מיטגלידער אין אויפּזיכט-קאָמיטעט ערקלערט ה' ראָדאָל אין נאָמען פון די יודישע רעפּרעזענטאַנטען, אַז היות צוליבען נייעם וואַהל-סיסטעם האבען די יודען נישט קיין שום איינפלוס אויפֿן אויסגאַנג פון די וואַהלען ביים צוואַמענשטעלען דעם אויפּזיכט-קאָ-מיטעט און במילא אױך פון דער די-רעקציע, וועלען די יודען זיך נישט בעטייליגען אין די וואַהלען און זיי בעטען, אַז די דאָזיגע ערקלערונג זאָל פּראָטאַקאָלירט ווערען. דערביי איז

כדאי צוצוגעבען, אַז מצד די יודען זענען געפּיהרט געווארען מיט'ן קריס-טליכען צו אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ געמיינזאַמער לייטע, אין וועלכער די יודען זאָלען אין אַ געוויסען טייל זיין פּערטרעטען, אָבער די דאָזיגע יודישע ווענדונג איז געבליבען אָהן רעזולטאַט.

אין אויפּזיכט-ראַט זענען געוועהלט געווארען די 6 קריסטען: דר. מאַר-טשעווסקי, י. בייזעצקי, י. באַרילסקי, וו. שימקאוויץ, א. גלינסקי און א. טוריניאָק.

דער האט דער דאָזיגער אויפּזיכט-קאָ-מיטעט אויסגעוועהלט אַ דירעקציע און ווי ס'איז געווען פּאַראַויסצוועהען, זענען

די אלגעמיינע פּערזאָמלונג פון „אחיעזר“

אין לאַקאַל פון פּאַבריקאַנטען און סוחרים פּעראַייז איז זונטאג נאַכמיטאג פּאַרגעקומען די יעהרליכע אַלגעמיינע פּערזאָמלונג פון „אחיעזר“.

פּאַר'ן אָנהויב פון דער פּערזאָמלונג ווערט אָנגערעכט אַ הזכרה פּאַר די פּערשטאַרבענע מיטגלידער, אויסגע-פּיהרט דורכ'ן חון פּינקעלשטיין.

ד"ר הירשבערג עפענט די פּערזאָמ-לונג און לייגט פּאַר אלס פּאַרויאַצער דעם דיר. ה' פּרושיצקי, וועלכער פּער-בעט צום פּרעזידענט טיש די ה"ה: פּרע-זעס שטילער, ווינטער און אדוו. פּרע-פּאַרט. אלס סעקרעטאַרען די ה"ה: ד. קרויקאַפּף און מאַנעלע.

נאָכדעם ווי ה' קרויקאַפּף לעזט דעם פּראָטאַקאָל פון דער לעצטער אַל-געמיינער פּערזאָמלונג, וועלכער ווערט בעשטעטיגט, גיט אָב דעם טעטיגקייטס-בעריכט ה' שטאַקמאַן. די פּערזאָמלונג האט אין משך פון יאָהר אָנגעהאַלטען 29 זיצונגען, געשטאַרבען זענען אין משך פון יאָהר 3 מיטגלידער, 2 לע-בענסלעבנדיגע און 1 אַקטיווער מיט-גליד, אַוסגעשלאָסען זענען געווארען פּאַר נישט רעגולער צאהלען די התחייבות'ן 6, דאָגעגען זענען אין משך פון יאָהר צוגענומען געוואָ-רען 12 מיטגלידער, עס איז ארויסגע-געבען געווארען 950 זל. די מיטגלידער אלס גיכע הילף, די אַקציע פּאַר'ן גימ-נאזיום האט נישט געגעבען קיין רע-זולטאַטען. די פּערזאָמלונג האט אױך געוואַמעלט עטליכע הונדערט זאָלטעס איינצוקויפּען אַנאָרן, און אױך האט די פּערזאָמלונג בעשלאָסען צוריק צו-צונעמען די 6 אויסגעשלאָסענע מיט-גלידער, וועלכע האבען סוף כל כוף עלערדיגט זייערע התחייבות'ן און זיך געוואַנדען זיי צוריק איינצוגלידערען אַלס מיטגלידער אין דער אינסטיטוציע אויך ווענדעט זיך די פּערזאָמלונג ווע-גען אַדורכפּיהרען אַ ווערביאָנגע אַקציע אַרום די דאָזיגע פּאַרשלאָסען פון דער פּערזאָמלונג ענטוויקעלט זיך אַ דיסקוסיע: א. וועגען איינקויפּען אַנאָ-אָרן פּאַר די מיטגלידער זאָגען זיך אַרױס די ה"ה: דאָנציער, קראַמאַ-לאָווסקי, רובינשטיין וועלכע זענען גענען איינקויפּען אַנאָ-אָרן און זיך בע-גינענען מיט דעם אָרן, וואס ווירט קעגן בעזיצט, ה' דאָנציער מאַט'ווייט זיך אָנגעטרעטען מיט איינקויפּען אַנאָ-אָרן כּרי אויסצומיידען אונאַנגע-ליכקייטען, וואס קאַנען אַרויסקומען צוליבען פּערשידענע פּראָטעקציעס, אַזוי אַז מען וועט מאַכען אַנאָ-אָרענשיד צווישען מיוחסים און נישט-מיוחסים, נאָכ'ן טויט - זאָנט דער רעדנער - דאַרפען אלע יודען כאַטש זיין גלייך, דאָגעגען ה' שטילער, איבערהויפט ה' פּרושיצקי פּערטיידיגען שטאַרק דעם

געשאַפען אַ פּאַטראָנאַט ביי דער לערנדיגער צונגס - שולע פּאַר לערן - יוגענד

די לאַגע פון דעם צוקונפטיגען יודי-שען בעל-מלאכה, וועלכער אונטערלייגט דעם אינדוסטריע-געזעץ ווייזט זיך אַרויס יעדען טאַג אלס דעם לאַגענע-זיג און דאס צוליבען דעם, וואס עס קומט נישט צו קיין לערן-יוגענד אין אַ גאַנצע רייע פּאַכען און אויב עס זענען שוין יאָ דאָ אַביסעל לערן-יוגעלעך ווע-רען דורך זיי נישט אָנגעהייסען די כללים וואס דאס געזעץ זעהט פּאַר.

כּרי אַבער דאס אַלעס אַוועקצושטע-לען אויף דער געהעריגער הויך, איז געשאַפען געווארען ביי דער היגער לערנענדיגער שולע פּאַר לערן-יוגענד אַ פּאַטראָנאַט, וועלכער וועט האבען די אויפגאַבען:

- 1) אַדורכצופּיהרען אַ געווענע רע-גיסטראַציע פון אלע יודישע בעל-מלא-כות, וואס אונטערלייגען דעם אינדוס-טריע-געזעץ;
- 2) אַדורכצופּיהרען אַ קאַנטראָל פון אלע דיפּלאָמירטע מיסטערס און ווי-פּיעל לערן-יוגעלעך זיי בעזיצען;
- 3) ביי די דיפּלאָמירטע מיסטערס, וועלכע בעשעפטיגען נישט קיין לערן-יוגעלעך זיך בעמיהען, אַז זיי זאָלען אַוועקלע יאָ בעשעפטיגען;
- 4) אלע לערן-יוגעלעך, וועלכע אַרביי-טען ביי דיפּלאָמירטע מיסטערס, אַז זיי זאָלען שליסען די געהעריגע אָב-מאַכען;
- 5) אָנווייזען און פּערמיטלען וועגען

ס'וועט אַרבייטען פּלעצער צו בעזעצן מיט לערן-יוגענד; (6) צו שטעהן אין קאַנטאַקט מיט דער לערן-יוגענד, וועלכע ענדיגט די לעהר און אױך די דערגענצונג-שולע ביי צום בעליגען דעם געזעלען-פּאַר-מען.

דער פּאַטראָנאַט וועט אױך קומען צו הילף דער לערן-יוגענד מיט מעדי-צינישער הילף, יודישע אָנווייזונגען און שאַפען אַ לעזע זאָל פון פּאַר-ליטע-ראַטור.

עס איז נאָר ווינשענשווער, אַז די פּעראַינזערעסירטע פּערזאָנען זאָלען זיך בעמיהען, אַז די אָנטרענענדיגע פון פּאַטראָנאַט וועגען פּערשטאַרקען און פּערבעסערן די געביטען פון דער יודישער מלאכה אויף דער צוקונפֿט, זאָלען געקרוינט ווערען מיט ערפּאַלג.

עהערנעכטען איז פּאַרגעקומען די ערפּונג פון נייעם לאַקאַל ביי דער פּירמע „פּלוטאָס“, 2-טע אַלעז 21, וואו ס'ווערען פּערקויפט לאַדעס, צוגעגרייט לויט'ן איטאַליענישען מוסטער פון ערשטקלאַסיגער קוואַליטעט. אַנאָ-פּאַרטאַ מיסטער גרייט זיי צו אין די פּרע-דיענסע געשאַפֿען.

שוין די ערשטע געסט האבען אויס-געדריקט זייער צופרידענהייט צוליבען די באַמט גוטע לאַדעס.

די אַנגעזעהמע איינריכטונג און די העפּליכע בעדינונג גיבען צו חשק וואס עפּטער צו בעווען דעם נייעם לאַקאַל.

פון „תורה ועבודה“

זונטאג י"ד אייר (15.5 ד. י.) 7 א זיגער אַווענד קומט פּאַר אַ חברים-פּערזאָמלונג מיט דער בעטייליגונג פון חבּר פון דער הגהלה הראשית דוד שלמה סקראטקאווסקי.

פּונ'ם יודאַאיטישען צענטער

מאָרנען, שבת פּונקטליך 4 א זיגער נאַכמ. קומט פּאַר אַ מסבת פּונג-שבת מיט דער בעטייליגונג פון פּראָפּ. וויינ-בערג, וועלכער וועט רעפּערירען א. ד. ט. די ספירה און די נאָהנטע גאולה.

צו דער אויפּערקוואַקייט פון די יודישע איינזאָמלונג ביי'ם ספּאַרט-פּלאַץ „מכּבי“

די „מכּבי“ פּערזאָמלונג ווענדעט זיך צו די אויבענדערמאַנטע יודען זיי זאָ-לען ווי ווייט מעגליך זעהן, אַז דער ספּאַרט-פּלאַץ זאָל נישט ווערען אַנאָ-פּאַר אומאריינקייטען. עס איז פּעסטיגעשטעלט געווארען, אַז די דאָר-טיגע איינוואוינער מאַכען אַ תל פון פּלוט און פּערצוימונג. דערמיט דער-פּיהרען זיי צו דעם, אַז דער מאַגיסט-ראַט דראַהט מיט אַוועקצומען דעם פּלאַץ.

פון דער יודענשטאַטס-פּאַרטי

זונטאג, דעם 15-טען מאי 8.30 אין אַווענד אין אייגענעם לאַקאַל (פּילסוד-סקי 23) וועט פּאַרקומען די פּאַרזעצונג פון די אלגעמיינע פּערזאָמלונג. אלע חברים רות ווערען געבעטען פּונקטליך צו קומען.

פון „ברית-החיל“

שבת, דעם 14 ד. ה. פּונקליך 17.30 נאַכמיטאג קומט פּאַר אין לאַקאַל פון בית"ר, אלעז 40, אַ פּערזאָמלונג פון אלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער. אלע ווערען אויפּגעפּאַדערט צו קומען פּונקט-ליך.

יעהרליכע אַלגעמיינע פּערזאָמלונג פון פּינג-פּאַנג-קרייז

זונטאג, דעם 15-טען מאי ה. י. 10 א זיגער פּריה קומט פּאַר אין לאַקאַל פון „מכּבי“, קאַסעדראַלע 13, די יעהרליכע אַלגעמיינע פּערזאָמלונג פון פּינג-פּאַנג-קרייז, מיט'ן אַנטיל פון אונטער-קרייז אין זאָלעמביע.

